

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

Sectio j. Dubitationis Resolutio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

vel etiam ad emptionem rei immobilis destinata, destinatione saltem reuocabili, si non etiam irrevocabili, ut per votum, iuramentum, vel superioris præceptum; quia tunc forsan inter mobilia, vel mobilia pretiosa numeratur, sicut & forsan etiam inter pretiosa numeratur, si sit fructifera, scilicet in montibus, baneis, vel in censibus collocata, sicut dicitur *infra dub. 2. sect. 3.* sine iuris solemnitate licite, & valide alienantur, quia de re dicitur *circ. dub. 2. sect. 1. & segg.* & docent Conar. *2. var. cap. 17. num. 2.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 19. num. 39.* Lezana *part. 2. cap. 19. num. 55.* Sylu. *verb. Alienatio, quest. 7.* Less. *de inst. & iure, lib. 2. cap. 24. dub. 11. num. 62.* Mol. *disputat. 468.* Quaranta *verb. Alienatio, num. 24.* Riccius *decis. 61.* Bonacina *disp. de alien. bonorum Eccles. quest. unic. punct. 2. num. 2.* Genuensis *in prax. cap. 44. 60. & 88.* & alij passim.

52 Dixi septimò, pretiosa; quia *cit. extrauag. Pauli II.* loquitur de bonis temporalibus pretio æstimabilibus, & sic reliquiæ Sanctorum etiam insignes, ut caput, pes, manus, & similia, quin & pars crucis, vel spina Coronæ Domini IESU CHRISTI; cum non sint res pretiosæ, seu pretio æstimabiles, non prohibentur sub pœna excommunicationis ipso iure latæ alienati ex hoc capite, seu non comprehenduntur sub prohibitione dictæ extrauag. Pauli II. Vide Bordonum *in consil. Regular. resolut. 27. num. 62.* Dianam *p. 1. 4. tract. 4. resol. 223.* Riccium *decis. 53. num. 6.* Peregrinum *in compend. præilegiorum, verb. Alienatio bonorum, dub. 4.* Lezanam *num. 57.* Bonacinam *tract. de alienat. disp. 2. quest. unic. punct. 2. num. 31.* Quamvis ipsi oppositam sententiam putent probabiliorē, quam Paqualis *tom. 2. decis. 181.* putat esse certam, sed minus recte, ut patet ex dictis.

53 Reliquias tamen vendere (nisi vendantur ratione caplæ, vel vasis pretiosi) est simonia, quæ si consummetur, infert excommunicationem ex isto capite in opinione aliquorum, quamvis minus probabilis, quia & probabiliori non inducit pœnas iuris ipso facto simonia, nisi solum in Ordine, beneficiis, vel Religione, sicut docent Nauar. *cap. 23. num. 111.* Sylu. *verb. Simonia, quest. 19.* Less. *de inst. & iur. lib. 2. cap. 35. dub. 23.* & alij passim, præsertim Recentiores.

54 Cæterum, si reliquiæ alicubi traditæ sint perpetuæ sepulture, ut inde nunquam extrahantur, vltus & stylus Curie Romanæ habet, ut non possint abque consensu Apostolico extrahi, & aliis tradi: itavt si id fiat, actus tanquam irritus, impugnandus sit. Cherubin. *in Compend. Bullar. in constitut. 8. Pij V.*

55 Quod intellige de dictis Reliquiis perpetuæ sepulture traditis, & de insignibus; exiguarum enim reliquiarum alienatio non videtur exigere consensum Apostolicum: quapropter sacra Congregatio, teste Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Reliquie*, declaravit, reliquam modicam iam factam alienabilem posse dari alicui Ecclesiæ, vel Oratorio. Vide Armillam *verb. Religio, n. 4.* Sylvestrum *verb. Reliquia*, & Riccium *decisione 65. num. 1. & 6.*

Ex dictis sequitur, quod alienari possint etiam à Regularibus sine licentia S. Congregationis mobilia non pretiosa, ut dictum est *supra, n. 41.* v. g. vinum, frumentum, vestes præsertim tritæ, & similia; quia in dicto S. Congregationis decreto solum prohibetur sine licentia eiusdem S. Congregationis alienatio bonorum mobilium pretiosorum.

Item alienari possunt sine prædicta S. Congregationis licentia bona mobilia pretiosa, quæ servando servari non possunt, ut dictum est ibidem, v. g. quæ non durant triennio, vel vltu consumuntur, & non fructificant; quia licet non exprimat in dicto de-

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

creto sacre Congregationis, colligitur tamen satis ex *cit. extrauag. Ambrosio* (quam roborare intendit dictum decretum) cum in ea expresse concedatur alienatio talium bonorum, quæ servando servari possunt. DD. 58 quos sequitur Mol. *de contractib. disp. 465. num. 1.* Vnde declaravit S. Congregatio superiores Monasteriorum, 59 non obstante decreto de rebus Regularium non alienandis, posse ex fructibus bonorum pingues elemosynas facere, v. g. decem modiorum tritici, & similia; quia fructus non comprehenduntur in dicto decreto. Vide Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Superior Regularis.*

Item possunt commodari, præsertim ad breve 60 tempus, bona Monasteriorum quæcumque, ita ut talium bonorum transferatur solum vltus, non autem dominium directum, vel indirectum; quia per dictam Extrauag. Ambrosio, & dictum decretum S. Congregationis solum prohibentur alienationes. At quod commodatur, non alienatur: ergo, &c. Ricc. *decis. 68. & 74.* & Bonac. *n. 32.*

Sed ut quæ dixi, distinctius intelligantur, sit

DUBITATIO II.

Quanam bona dicantur mobilia, & mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, ut proinde sine solemnitate iuris alienari non possint.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 *Nomine bonorum immobilium veniunt fundi, prædii, domus, & similia, quæ fixam radicem habent.*
- 2 *Immobilia reputantur annui redditus, census, iura ad ipsos, & ad quaslibet alias servitutes, Cathedra, Commenda, beneficia Ecclesiastica, iurapatronatus, & usufructus longi temporis, & similia.*
- 3 *Tale indicatur ius, seu actio, qualis est res, ad quam est ius, seu actio.*
- 4 *Ius, & actio non comprehenduntur sub bonis mobilibus, neque sub immobilibus, ubi expresse verba intelliguntur; secus autem est in hac materia prohibitionis de non alienando in favorem Ecclesiæ.*
- 5 *Ius Ecclesiæ pericipiendi fructus aliquos per decennium, connumeratur inter bona mobilia.*
- 6 *Tempus decennij longum tempus, & quasi perpetuum à iure reputatur.*
Hinc annui redditus, si sint circa decennium, & crediti montium, vulgò dicta loca montium, reputantur bona mobilia, quamvis oppositum sit etiam probabile.
- 7 *Municipium, & iumenta rusticana etiam inter bona mobilia connumerari debent, si tamen ista affixa sint prædiis, tanquam illorum pars, alias secus.*
- 8 *Mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, quæque inter mobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, argentea, gemma, casula pretiosa, calices, tapetes, & vestes, quæ difficile consumuntur, & generaliter sunt omnia illa, quæ fructificant, & triennio non corrumpuntur.*
- 9 *Quæ diximus non posse alienari sine iuris solemnitate, locum habent etiam in relictis Ecclesiæ factis*

- factis sine expressa conditione, ut in perpetuum seruentur.
- 10 *Conditio expressa ut in perpetuum seruentur, seu nunquam alienentur, necessaria non est ad legalem inalienationem.*
 - 11 *Nec possunt alienari bona hereditaria accepta de manu laici, & ex necessitate soluendi æris alieni alienanda.*
 - 12 *Pretiosa res dicitur, quæ valet pluris, quam 25. scutis aureis, & sic tunc solum alienari non potest sine iuris solennitate.*
 - 13 *Requiritur tamen ad hoc ut sine iuris solennitate possit alienari res modica, quæ scilicet valet minoris, quam 25. scutis aureis, quod sit etiam minus utilis, & ad sit alienandi necessitas, & sit, si sit stabilis, distincta ab aliis terrulis Ecclesiæ.*
 - 14 *Servi fugitivi, qui reuocari retineri non possunt, possunt sine consensu Pontificis alienari, etiam in casu, quo sint affixi prædiis rusticis, vel urbanis.*
 - 15 *Idem dicendum de seruis ebriosis, latronibus, vel inhonestis.*
 - 16 *Si seruus sit relictus Ecclesiæ ea conditione, quod non vendatur, alioquin pertineat ad heredem testatoris, venditus pertinebit ad heredem testatoris.*
 - 17 *Oblationes imaginum Regularium factæ sine solennitate iuris alienari possunt, nisi sint voti aurea, vel argentea magni valoris.*

Respondetur, & dico primò, immobilia propriè sunt fundi, prædia, domus & similia, quæ fixam radicem habent: item immobilia reputantur annui redditus, census, iura ad ipsos, & ad quaslibet alias seruitutes, cathedræ commoda, beneficia Ecclesiastica, iurapatronatus, vsusfructus longi temporis, & similia, quia huius generis iura de se sunt perpetua, & præterea tale indicatur ius, seu actio, qualis est res, ad quam est ius, seu actio, ita ut si sit ius, seu actio rerum immobilium, vel mobilium pretiosarum, sine solennitate iuris alienari non possit, possit autem, si sit aliarum rerum mobilium, verbi gratia debitum pecuniarium. Sic Abb. in cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. Silu. verb. Alienatio, q. 9. Mol. disp. 468. Gomez 2. var. c. 14. n. 14. (vbi id probat, tum auctoritate Bartoli, & Baldi, tum ex l. si ad resoluendum, Cod. de prædiis Minorum.) Vasquez in opusc. de redditib. cap. 2. §. 2. n. 44. Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 27. n. 16. & 17. Quaranta verb. Alienatio, n. 26. & 39. Riccius decis. 44. Barbosa alleg. 95. & 96. & expressè traditur in Clement. exini de paradiso, §. cumque annui redditus, & tradit Gloss. verb. Iura, ex textu in cap. 2. de rebus Eccles. non alien. in 6.

Obiicies, ius, & actio non comprehenditur sub bonis mobilibus, neque sub immobilibus, l. à Dino Pio, §. in venditione, ff. de sent. & re iudic. ergo.

Respondetur, distingo antecedens: non comprehenditur in testamentis, & aliis dispositionibus, in quibus verba expressè intelliguntur, concedo: in hac præsentī materia prohibitionis de non alienando in fauorem Ecclesiæ, nego. Sic communiter Doctores, teste Azor. 2. p. lib. 9. cap. 1. q. 6. & Barbosa 2. p. alleg. 95. num. 46.

Obiicies secundò, saltem id dici solum debet de iure perpetuo, non item de iure ad decennium, vel ultra: ergo.

Respondetur, nego antecedens; ita ut si Ecclesiæ habet ius percipiendi fructus aliquos per decennium, tale ius etiam inter bona immobilia connumerabitur. Ratio est, quia tempus decennij longum tempus, & quasi perpetuum à iure reputatur. Vide Molinam

de iust. tract. 2. disp. 46. & Naldum verb. annus, num. 7. & verb. bona, num. 16. qui tamen ait, annuos redditus, si sint citrà decennium, & credita montium, vulgò dicta loca montium, esse bona mobilia, atque aded posse alienari sine assensu Apostolico, quamvis contrarium doceat Lezana ex Curia vsu, qui est naturæ ipsorum conformis, cum possit illa perpetuò durare. Accedit, quod licet non sint bona immobilia, sunt saltem mobilia pretiosa, quin & fructifera; quapropter de ipsis, quoad alienationem, iudicandum est, ac si essent bona immobilia.

Idemque tradunt alij de mancipio, & iumento rusticano, quod scilicet hoc etiam inter bona immobilia connumerari debeat, & sic quod hoc etiam sine solennitate debita iuris alienari non possit. Vide cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. Vide etiam Glossam ibi, & Molinam disp. 465. Quod tamen intellige, si mancipium, iumentum, & similia affixa sint prædiis, tanquam illorum pars; quia tunc censentur pars prædij, & consequenter inter bona immobilia computantur. Secus si non sint affixa prædiis, tanquam illorum pars, sed liberè ibi ponantur; quia tunc non censentur bona immobilia, neque mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, cum ob mortem, mortem, & alios casus multos seruari non possint. Sic Abb. in cit. cap. nulli, Mol. loco supra cit. & Sopranus apud Filliucium tract. 44. cap. 4. q. 21. n. 27. & Lezana p. 2. c. 19. n. 57.

Dico secundò: Mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, quæque inter immobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, casulæ pretiosæ, calices, tapetes, vestes, quæ difficilè consumuntur, & generaliter sunt omnia illa, quæ fructificant, & triennio non corrumpuntur. Sic dicebam supra dub. 1. num. 40. & seqq. & tradit Gloss. in l. 1. Cod. si adherens vsuras, Azor. lib. 9. cap. 1. q. 5. & 7. Barbosa de potest. Episc. 3. part. allegat. 95. n. 38. & alij passim.

Quapropter omnia hæc, quæ dixi in primo, & secundo dicto, sine solennitate iuris alienari non possunt, etiam si sine expressa conditione, ut in perpetuum seruentur, Ecclesiæ relictæ sint. Ratio est, quia talis expressa conditio, ut in perpetuum seruentur, seu nunquam alienentur, necessaria non est ad legalem inalienationem, de qua loquimur, ut communiter Doctores. Quid autem operetur dicta conditio, si quando fuerit appposita, dicam infra dub. 11.

Item, etiam si sint bona hereditaria, accepta de manu laici, & ex necessitate soluendi æris alieni alienanda; quia per aditionem hereditatis iam sunt facta bona Ecclesiastica, ac proinde ad ipsorum alienationem Sedis Apostolicæ licentia requiritur. Rota, quam citat Naldus verb. Bona, n. 7.

Petes, quantinam valere res debeat, ut pretiosa dicatur, & sic alienari sine iuris solennitate non possit.

Respondetur, ut in cit. dub. 1. n. 13. dicebam, valere debere eam pluris, quam vigintiquinque scutis aureis, vti S. Cardinalium Congregatio determinauit, quamvis Filliucius tom. 3. tract. 44. cap. 4. n. 4. Quaranta verb. Alienatio, num. 41. Peirinus tom. 1. privileg. Minim. in Constit. 9. Iulij II. num. 15. & Barbosa de offic. & potest. Episc. allegat. 95. n. 51. satis probabiliter putent, id relinquendum esse arbitrio iudicis, vel prudentis viri.

Ratio autem, cur è contra res, quæ non excedit summam vigintiquinque scutorum aureorum possit sine licentia Sedis Apostolicæ vendi (& sic, teste Riccio in prax. decis. 113. num. 5. edit. 1. & resol. 98. n. 5. edit. 2. & Barbosa loc. supra cit. multò magis ultra triennium

triennium locari, vel alio modo alienari) est, quia res talis (etiam si sit immobilis) modica, seu modici valoris esse censetur, & sic vendi, & alienari sine dicta licentia permittitur, *cap. terrulas, 12. quest. 2.* cui textui neque constitutionem Pauli I. neque decretum Concilij Tridentini *sess. 22. de reformat. cap. 11. & sess. 25. etiam de reformat. cap. 11.* (ubi similiter prohibetur alienatio bonorum Ecclesiasticorum) derogasse, declaravit S. Congregatio, teste Quaranta *cit. num. 41.* & Gauanto in *Man. Episc. verb. Alienatio, num. 22.* Idemque (scilicet prædicto textui neque derogasse) dicendum est de decreto S. Congregationis, quod referebam *dub. 1. num. 4.* cum tale decretum sit conforme Constitutioni Pauli, illius explicatio, & confirmatio pro Regularibus, sublati eorum priuilegiis, ut citato loco dicebam.

Cæterum in dict. *cap. terrulas*, ut res prædicta, tanquam res modici valoris, alienari, vel quocumque alio modo distrahi possit, requiritur præterea quod sit minus vilis, & ad sit alienandi necessitas, & sit disjuncta ab aliis prædiis, vel terris Ecclesiæ: si enim fuerit coniuncta cum illis, ita ut illorum sit pars, sapient naturam illorum quorum est pars, quapropter alienari non poterit sine dicta licentia, sicut non possunt illa, alioquin enim daretur occasio, ut totum ipsum prædium magnum paulatim, & diuisum per partes modicas possit alienari.

Quia tamen in eodem *cap. terrulas, & c. fugitini, 12. quest. 2.* conceditur Episcopis posse alienare seruos fugitiuos, qui reuocati retineri non possunt, sequitur, quod mancipia fugitiua, quæ reuocata retineri non possunt, vendi possint sine licentia Pontificis, vel S. Congregationis, etiam in casu, quo aliàs illa alienari non possunt, iuxta dicta *supra num. 7.* ex eo scilicet, quod sint annexa, vel affixa prædiis rusticis, vel vrbis, tanquam illorum pars. Doctores, quos sequitur Portell. in *dubio regul. verb. Alienatio, in addit. num. 3.* qui subdit, idem ob eandem rationem dicendum esse, si seruus sit ebriosus, latro, vel inhonestus: subdit secundò, quod si tamen seruus relictus sit ea conditione, ne vendatur, & si venditur, pertineat v. g. ad hæredes testatoris, in tali casu vendi non possit, ita ut si in dicto casu vendatur, pertineat ad hæredes illius. Ratio est, quia lex canonica derogare non debet legi naturali, quæ hic, & nunc præscribit obseruantiam illius conditionis aliàs rationabilis. Quod tamen intellige, nisi obtenta sit dispensatio in dicta conditione.

Petes secundò, an oblationes imagini regularium factæ, sine solennitate iuris alienari possint?

Respondetur ex dictis, posse, nisi sint vota aurea, vel argentea magni valoris, excedentia scilicet summam viginti quinque scutorum aureorum. Sic Bonac. de *alien. bon. Eccles. punct. 2. n. 6.* Riccius *decis. 10. & 102.* Nouarius in *summa Bullar. tit. de alienat. n. 22.* & Diana *part. 4. tract. 4. res. sol. 223.*

SECTIO II.

An, & quid dicendum de re, quæ valorem 25. aureorum non attingit, vel quæ non durat triennio, nec fructificat?

SUMMARIUM.

- 1 Res, quæ non attingit valorem viginti quinque aureorum, non est pretiosa, & sine iuris solennitate alienari potest.
- 2 Item res, quæ non durat triennio, sed usu consumitur, & non fructificat, quale est vinum, frumentum, Thom. Delbene de Immunit. Eccles. Pars I.

tum, oleum, bordenum, lana, vestes ordinariæ, & similia.

EX dictis sequitur primò, quod pretiosa non sit, & sic sine iuris solennitate alienari possit res illa, quæ valorem 25. aureorum non attingit, quæque non durat triennio, sed usu consumitur, & non fructificat, quale est vinum, frumentum, oleum, bordenum, lana, vestes ordinariæ, vel tritæ, & similia. Sic colligitur ex l. quæ lex, §. ult. Cod. de administrat. tutor. *cap. vestra*, de locato, & docent Gloss. in l. 1. Cod. si aduersus vsucap. Silu. verb. Alienatio, num. 7. Azor tom. 2. lib. 9. cap. 1. quest. 5. Less. lib. 2. cap. 24. dub. 11. n. 62. Nauarr. de alienat. rerum Ecclesiasticarum num. 4. Mol. disp. 465. Genuensis in prax. cap. 60. num. 7. Quaranta verb. Alienatio, num. 28. & Barbosa de potest. Episc. 3. part. allegat. 95. num. 38. & seqq. & nos dicebamus *supra cit. dub. 1. n. 13.*

SECTIO III.

An, & quid dicendum de pecunia, quæ in capsâ, & domo testatoris reperitur? Vbi etiam, quid dicendum, si ad immobilia, vel pretiosa mobilia emenda destinata fuerit, vel in banchis, montibus, aut censibus reperta?

SUMMARIUM.

- 1 Pecunia, quæ in capsâ etiam, & in domo testatoris reperitur, non est res pretiosa; quia hæc res in quotidiano deseruit, & seruata fructum non parit.
- 2 Limita nisi pecunia (auctoritate Prælati Ecclesiæ, vel Monasterij administrantis) ad emptionem immobilium, vel pretiosorum mobilium destinata sit ex relicto, & dispositione alicuius, secus si dispositio sit reuocabilis, & non confirmata iuramento, & superioris præcepto.
- 3 Qualibet destinatio pecuniarum præter supradictas, præsertim reuocabilis, accidentaria censetur, ut sic pecunia conditionem mutare non possit.
- 4 Pecunia si ad supradictum effectum a testatore fuerit relicta, vel redacta ex redemptione census Ecclesiæ, vel ex aliqua re Ecclesiæ immobili, vel mobili pretiosa vendita, ut renouentur in aliqua alia re, non potest sine solennitatibus iuris alienari.
- 5 Pecunia pupilli destinata ad emenda prædia non potest alienari, nisi interueniente solennitate, quæ requiritur ad alienationem immobilium.
- 6 Quod succedit in loco alterius, seu subrogatur in locum alterius, induit conditiones illius.
- 7 Si fundus legatus post mortem testatoris euincatur dato pretio, hoc pretium tanquam subrogatum in locum fundi, debetur legatario.
- 8 Res & actus iudicatur ex suo principio, & in omnibus attendi debet principium & finis.
- 9 Finis tanquam mensura, & forma, ostendit quales sint censenda res.
- 10 Via sicut non facit statum, ita nec sufficit ut secundum ipsam de re iudicemus.
- 11 Pecunia ut supra relicta, & destinata non dicitur de fructibus Ecclesiæ, sed de proprietate illius.
- 12 Prælati non potest disponere de rebus, quæ sunt de proprietate Ecclesiæ, sed solum de fructibus.
- 13 Pecunia est illius, cuius est res, ex qua desumitur.
- 14 Prælati, quod possit disponere de pecunia à testatore ad res immobiles, vel mobiles pretiosas emendas relicta, est valde absurdum.

M 2

25 Limita